

Allergie

Oorzaken en behandeling van een overgevoelighedsreactie

Inleiding

U bent bij de kno-arts geweest met allergieklachten. Deze folder heeft tot doel u informatie te geven over allergie en daarbij behorende klachten.

Wat is allergie?

Allergie is een overgevoelighedsreactie van het afweersysteem van het lichaam op onschadelijke stoffen, zoals stuifmeel, huidschilfers van dieren, huisstofmijt en schimmels. Deze stoffen, die altijd een soort eiwit bevatten, worden allergenen genoemd. Allergie voor deze stoffen die ingeademd worden (in tegenstelling tot een voedselallergie) geeft klachten van neusverstopping, niezen, snotteren, tranende ogen en jeuk aan ogen, neus en keel. Neusklachten als gevolg van irriterende (chemische) stoffen, zoals tabaksrook of verflucht, worden niet veroorzaakt door allergie. Iedereen kan in meer of mindere mate last hebben van deze stoffen.

Wat is hooikoorts?

Aan het eind van de 19e eeuw werd ontdekt dat de klachten van allergie voornamelijk voorkwamen aan het einde van de zomer, tijdens het hooien. De ziekte werd daarom 'hooikoorts' genoemd.

Hooikoorts wordt echter niet veroorzaakt door hooi, maar door stuifmeel van bloeiend gras. Omdat allergie ook veroorzaakt kan worden door allerlei andere stoffen kan beter gesproken worden over 'allergische rhinitis', dat allergische reactie van de neus betekent.

Wat zijn de belangrijkste allergenen?

Huisstofmijt is een net niet voor het blote oog zichtbaar, op zich onschadelijk, spinnetje dat in alle Nederlandse huizen voorkomt. Het beestje leeft vooral in huisstof en voedt zich voornamelijk met huidschilfers. Het beestje leeft het prettigst in een warme, vochtige omgeving waar veel huidschilfers zijn, bijvoorbeeld in matrassen, kussens en vloerbedekking. Vooral het bed is een favoriete plaats. Huisstofmijten komen het hele jaar voor, maar hun aantal neemt in de herfst toe.

De belangrijkste veroorzakers van allergische aandoeningen:

- de huisstofmijt, verantwoordelijk voor huisstofmijtallergie
- bloeiend gras, veroorzaker van hooikoorts.

Andere pollenallergieën ontstaan door bloeiende bomen, vooral wilgen en elzen. Tenslotte kunnen veel mensen allergisch zijn voor voornamelijk katten, maar ook honden, paarden en knaagdieren.

Welke klachten worden veroorzaakt door allergie?

Mensen die last hebben van allergische neusklachten kunnen worden ingedeeld in twee groepen. De eerste groep, die ook wel de 'lopers' worden genoemd, hebben voornamelijk last van een waterige loopneus, niezen en soms ook jeukende, tranende ogen. De meeste 'lopers' zijn allergisch voor pollen, sommige voor dieren. De tweede groep, de 'blokkers', hebben voornamelijk last van neusverstopping en soms van een loopneus.

Astmapatiënten kunnen naast deze klachten van de neus ook last hebben van benauwdheid en een piepende ademhaling.

Hoe werkt de neus?

De binnenzijde van de neus is bekleed met slijmvlies. Dit slijmvlies zit vol met bloedvaten en met klieren, die slijm kunnen produceren. Normaal wordt er precies genoeg slijm gemaakt om de neus prettig nat te houden. Het slijm in de neus werkt als een beschermende laag tegen bacteriën en virussen. Te veel slijm in de neus veroorzaakt snotteren. Naast te veel slijm in de neus veroorzaakt met name een verdikking van het neusslijmvlies neusverstopping. Deze slijmvliesverdikking ontstaat als de bloedvaten in het neusslijmvlies tijdelijk bloed vasthouden en hierdoor toenemen in dikte, zoals bij een aanval van allergie.

Wat gebeurt er bij een allergieaanval?

Als een allergeen (bijvoorbeeld stuifmeelkorrels van gras) in de neus terecht komt, ontstaat een reactie van het neusslijmvlies (de bekleding van de neus). Het afweersysteem van de neus reageert abnormaal op het allergeen waarvoor men overgevoelig is. Het allergeen bindt zich aan antistoffen (zoals Immunglobuline E) die aan cellen in het neusslijmvlies gebonden zijn. De binding van allergeen aan deze antistoffen stimuleert de cel waardoor bepaalde stoffen vrijkomen, zoals histamine. Deze stoffen verwijden kleine bloedvaatjes en dit heeft de verschijnselen van allergie, zoals een jeukende neus, niezen en neusverstopping tot gevolg. Men noemt dit allergische rhinitis.

Kan allergische rhinitis de oorzaak van andere problemen zijn?

Verscheidene ziekten en klachten kunnen (mede) veroorzaakt worden door een allergische rhinitis. Dit zijn onder andere oorontstekingen, neusbijholtenontstekingen, hoesten, hoofdpijn en vermoeidheid. Vaak vermindert dit als de allergie goed behandeld wordt.

Worden alle neusklachten veroorzaakt door allergie?

Niet alle neusklachten worden veroorzaakt door allergie. Neusklachten kunnen ook veroorzaakt worden door infecties, irriterende stoffen en afwijkingen in de bouw van de neus. De bekendste infectie van de neus is een verkoudheid. Een gewone verkoudheid is binnen 1 week weer over. Sommige mensen reageren sterk op niet-allergische prikkelende stoffen zoals tabaksrook, (verf)luchtjes, mist en temperatuurwisselingen met neusverstopping, niezen en loopneus. Dit wordt niet-allergische en vasomotore rhinitis genoemd. De neusklachten van allergische en vasomotore rhinitis kunnen op elkaar lijken. Bij veel mensen worden klachten zowel door allergenen als door irriterende stoffen veroorzaakt.

Hoe onderzoekt de kno-arts of u allergisch bent en waarvoor?

Anamnese/gesprek

De kno-arts gaat met vragen op zoek naar aanwijzingen of en waarvoor u allergisch bent.

Priktest

Om precies uit te zoeken op welke stoffen u reageert wordt een huidtest gedaan, waarbij een aantal prikjes met allergenen in de huid wordt gegeven. Op de plaats van de prik kan roodheid en zwelling optreden. Hoewel deze huidreactie meestal na een half uur verdwenen is, kan na 4-24 uur opnieuw roodheid en zwelling optreden. De grootte van de rode plek is bepalend voor de ernst van allergie. De betrouwbaarheid van de test wordt gemeten met 2 controleprikjes waarbij de huid in het ene geval niet en in het andere geval wel moet reageren (er wordt respectievelijk alleen een oplosmiddel en oplosmiddel met histamine ingespoten).

Bloedonderzoek

Ook kan via het prikken van bloed (bloedmonster) bepaald worden of men allergisch is, en zo ja, voor welke stoffen. Het duurt meestal enige tijd voor de uitslag van dit onderzoek bekend is.

Provocatietest

Mochten er twijfels bestaan over een bepaalde stof, dan kan dit eventueel verder worden uitgezocht door de stof direct in de neus te spuiten en te meten welke reactie er optreedt. Dit is een tijdrovend onderzoek, dat meestal niet nodig is.

Hoe kan contact met de voornaamste allergenen vermeden worden?

Bij de behandeling van allergie is het zeer belangrijk dat contact met het allergeen zo veel mogelijk wordt vermeden. Dit is soms gemakkelijker gezegd dan gedaan. Uw kno-arts kan u adviseren welke maatregelen voor u noodzakelijk zijn.

De huisstofmijt leeft in stof bij voorkeur op warme vochtige plekken. Het zoveel mogelijk vrijmaken van huisstofmijt noemt men saneren. De belangrijkste ruimte in huis waar de huisstofmijt bestreden moet worden is de slaapkamer. Zorg voor een droge slaapkamer door tijdig in het najaar de centrale verwarming (CV) aan te zetten. Om huisstofmijten te doden, moeten beddengoed en gordijnen bij 60 graden worden gewassen. Eventueel kan het matras en hoofdkussen beschermd worden met een huisstofmijt dichte hoes. Gladde vloeren en schoonmaken van de vloeren (lieft dagelijks) met plakstofdoekjes en/of natte dweil, voorkomt dat hier stof ontstaat waar huisstofmijten in kunnen leven. U kunt met uw kno-arts bespreken welke maatregelen in uw geval zinvol zijn.

Luchtfilterapparaten hebben geen aangetoond effect op klachten veroorzaakt door allergie. Het aanschaffen van zo'n apparaat wordt daarom niet aangeraden.

In geval van graspollenallergie kan geluisterd worden naar de hooikoortsberichten die op radio 1, na het nieuws van 17.30 uur, dagelijks worden uitgezonden in de maanden mei en juni. In deze periode wordt op pagina 709 van Teletekst 'De verwachte weersituatie voor hooikoortspatiënten' weergegeven. Ook op internet is voor de concentratie pollen in de lucht actuele informatie te vinden.

Houd in perioden dat er veel pollen in de lucht zijn, ramen en deuren zoveel mogelijk dicht. Ga als u veel last hebt niet te veel naar buiten. Vooral 's ochtends vroeg, op warme zonnige dagen, zijn er veel pollen in de lucht.

Pollenkalender									allergie voor					
									boompollen	graspollen	huisstofmijt	latex	kruisreacties tussen pollen en voedingsmiddelen	
De weersomstandigheden kunnen van jaar tot jaar wisselen. Geadviseerd wordt om rekening te houden met afwijkingen van de bloeiperioden van ± 10-14 dagen.														
● de hoofdbloeiperiode * voor- en nabloeiperiode														
Maanden	J	F	M	A	M	J	J	A	S					
Bomen									●	●			aardappel	
										●				abrikoos
										●				amandel
Hazelaar			*	●						●	●			appel
Els		*	●	●	*						●			avocado
Berk					●	●	*				●			banaan
Eik						●	*				●			dadel
											●			garnaal
											●			graansoorten
Grassen									●	●			hazelnoot	
Zwenkgras					*	●	●	*	*	●				kastanje
Vossenstaart					*	●								kiwi
Rogge					*	●	*			●				lychee
Kropaar					*	●	●	*			●			meloen
Veldbeemdgras					*	●	●	*	*	●	●			mossel
Witbol					*	●	*			●				nectarine
Engels raai gras						*	●	*		●				paprika
Timotheegras							●	*		●				paranoot
											●			peer
										●				perzik
											●			peterselie
											●			pinda
Onkruidachtigen									●				pruim	
Zuring					●	●	*			●	●			selderij
Smalle weegbree					*	●	●	*		●	●			soja
Brandnete					*	●	●	*		●				tomaat
Ganzenvoet						*	●	*				●		vijg
Bijvoet					*	●	*			●	●			walnoot
												●		weekdieren
												●		wijngaardslak
										●	●			wortel

Indien allergisch voor:	Risico van allergische reactie op tenminste één van de:	Risico in %
een peulvrucht pinda	andere peulvruchten ervten linzen bonen	5 %
een noot walnoot	andere noten paranoot cashew hazelnoot	37 %
een vis zalm	andere vissen zwaardvis tong	50 %
een schaaldier garnaal	andere schaaldieren krab kreeft	75 %
een graan tarwe	andere granen gerst rogge	20 %
Koemelk	rundvlees hamburger	10 %
Koemelk	geitenmelk geit	92 %
Koemelk	paardenmelk paard	4 %
Pollen berk ambrosia	fruit, groenten appel meloen perzik	55 %
Perzik	andere rosaceae appel pruim kers peer	55 %
Meloen	ander fruit watermeloen banaan avocado	92 %
Latex latex handschoen	fruit kiwi banaan avocado	35 %
Fruit kiwi banaan avocado	latex latex handschoen	11 %

Als u allergisch bent voor een huisdier is de beste oplossing het dier het huis uit te doen. Als u besluit dit niet te doen, houdt het dier dan in ieder geval uit de slaapkamer.

Welke medicijnen schrijft uw arts voor?

Medicijnen tegen allergie worden verdeeld in beschermende middelen, die continu gebruikt moeten worden en medicijnen die gebruikt worden als er reeds klachten van allergie zijn.

De beschermende middelen zijn meestal corticosteroid-bevattende neussprays. Vooral bij klachten van neusverstopping helpen deze medicijnen het best.

Antihistaminica (anti allergie middelen) helpen snel als er al klachten zijn. Deze medicijnen kunnen gegeven worden als tablet, als neusspray of als oogdruppels/zalf. Bij minder heftige klachten kunnen ook cromoglicaat-bevattende neusspray of oogdruppels worden gebruikt.

Hyposensibilisatie, een prikkuur met allergeen, wordt voornamelijk toegepast bij allergie voor pollen; soms ook voor huisstofmijt en katten.

Hyposensibilisatie vergt 3 tot 5 jaar, waarbij meestal 1x per 4 tot 6 weken een prik moet worden gegeven. Hyposensibilisatie vermindert de gevoeligheid voor het betreffende allergeen, waardoor de allergische reactie minder hevig wordt.

De laatste jaren zijn er aanwijzingen dat ook orale immunotherapie (allergeen via de mond) een effectief middel is.

Tot slot

Het is niet mogelijk om in deze folder alle details voor elke situatie te beschrijven. Het kan zijn dat u ondanks de uitleg van uw arts nog vragen hebt of dat u meer informatie wilt. Aarzel dan niet contact op te nemen met uw kno-arts en om nadere uitleg te vragen. Telefoonnummer polikliniek KNO (0475) 38 25 67.

Voor meer informatie kunt u ook kijken op de website van de Nederlandse Vereniging KNO en Heelkunde www.KNO.nl